

◆ ABD'nin kaya gazı devrimi ile dünyada doğalgaz ve petrol fiyatının ineceği savunulsa da uzmanlar farklı düşünüyor

Petrol fiyatlarında artış beklentisi

İSTANBUL (AA)

ABD'nin kaya gazı devrimi sayesinde son zamanlarda dünyada doğalgaz ve petrol fiyatlarının aşağıya ineceği savunulsa da uzmanlara göre çıkarılma maliyetleri ve sürdürülebilir bir kaynak olmadığı göz önüne alındığında kayaç gazı ve petrolü enerji dünyasında mucize bir seçenek oluşturamayabilir.

ABD'de enerji üretiminde kayaç gazının önemli bir paya ulaşarak petrol fiyatlarındaki yükselişi frenlediği yorumları yapılırken, yeni kaynaklar arasında en çok öne çıkan, son dönemde dünya enerji gündeminin ilk sırasına oturan kayaç gazı umudu uzun sürmeyebilir. 30 yıldır yeni bir nükleer santralin yapılmadığı bir süreden sonra dün, ABD'nin Georgia eyaletinde yapılacak iki reaktör için Beyaz Saray 6,5 milyar dolar kredi açtı.

Konuyla ilgili AA muhabirinin sorularını yanıtlayan Kadir Has Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Volkan Ediger, jeopolitik nedenlerle yani bir enerji çağından diğerine geçişin yaşanması nedeniyle birkaç kez daha petrol fiyatlarında "kriz" olarak nitelen-

dirilebilecek artışlar olacağını belirterek, "Ucuz petrole artık dönülmeyeceği de artık genellikle kabul edilmektedir" dedi.

Ediger, petrol fiyatlarının bazı özel dönemler hariç dünya arz talep dengesine göre belirlendiğini belirterek, "1973, 1979 ve 2008 yıllarındaki gibi özel dönemlerde ise jeopolitik nedenler daha belirgin olmaktadır" dedi.

Ediger, petrol ve doğalgaz da dahil olmak üzere enerji fiyatlarında ucuzlama beklentisini anlamamanın oldukça zor olduğunu belirterek, "Fiyatların artacağına dair bulgular çok daha fazla. Eğer aksi mümkün olsaydı bunu kömür fiyatlarında görmemiz gerekirdi ve kömür fiyatları belirli dönemlerde çok ucuzlamalıydı. Fakat bunun yerine bütün enerji fiyatları artış trendine girmiştir" değerlendirmesinde bulundu.

"Özellikle 1975'ten bu yana görülen en düşük fiyatların ortaya çıktığı 1998'deki 12,72 dolar/varil'lik fiyattan sonra günümüzdeki varil başına 111 dolara kadar geçen sürede fiyatlarla arz arasında çok yakın bir ilgi gözlenmektedir" diyen Ediger,

Ediger, petrol fiyatlarının bazı özel dönemler hariç dünya arz talep dengesine göre belirlendiğini belirterek, "1973, 1979 ve 2008 yıllarındaki gibi özel dönemlerde ise jeopolitik nedenler daha belirgin olmaktadır" dedi.

bu durumun devam etmesi durumunda gelecekte fiyatların yükselmesini beklemek gerektiğinin altını çizdi.

KAYAÇ GAZININ ENERJİ FİYATLARINI DÜŞÜRECEĞİ BEKLENTİSİ

Tekساس Üniversitesi Ekonomik Jeoloji Bölümü Enerji Ekonomisti GürCAN Gülen ise, kayaç gazının ABD ekonomisinde çok önemli bir rol oynadığını belirterek, "Ne kadar

süreceği ise tartışma konusu. Enerji fiyatlarını düşürecek beklentisi için kesinlikle olmaz diyemem ama bence zor" dedi.

"Kayaç petrolü üretiminin küresel petrol üretiminin ne kadarına ulaşma potansiyeline sahip olduğu varsayımına dayanan tahminler" diyen Gülen, herkesin talebin artacağı varsayımıyla üretim kapasitesine yatırım yaptı-

ğını, talep beklendiğinden düşük çıkarsa arz fazlası olduğundan fiyatların düşebileceğini belirtti.

Arz tarafında ise dünyada konvansiyonel petrol için henüz araştırılmamış birçok bölge olduğuna dikkati çeken Gülen, "Birçok kaynak sahibi ülke, şirketlere üretim için lisans vermiyor veya az veriyor. Yani, bunlar kayaç petrolünü kendilerine rakip görmeye başlarsa bu kaynaklar da piyasaya sunulabilir" şeklinde konuştu.

Gülen, "Şu anda dünyada kayaç petrolü herhalde en çok Bakken ve Eagle Ford'da üretiliyor (ki bunlar da jeolojik olarak kayaç petrolü diye sınıflandırılır mı başka konu), buradaki maliyetler de en az 70-80 dolar fiyat istiyor. Brent'e göre düşük bir fiyat ama çok da ucuz değil. Piyasaya en az 70-80 dolara satamazlarsa, yaptıkları yatırımdan yeterince kazanç sağlayamayabilirler. Ayrıca bu maliyetler, kuyu açılması için her türlü imkanın en uygun ve bol olduğu ABD'de böyle. Başka ülkeler bu işe giriştiğinde maliyet çok daha fazla olabilir" değerlendirmesinde bulundu.

ABD'nin, kendi kendine yetebilen bir ülke olma yolunda ilerlediğini ve bir enerji ihracatçısı haline gelebileceği yorumlarına üzerine kayaç gazı ve petrolü üretiminin devam edip etmeyeceğinin belirsiz bir konu olduğunu belirten Gülen, "Üretim artışı devam edebilecek mi? Kaç dolarlık gaz veya petrol yatırımları teşvik edecek? Eğer üreticiler doğalgazın 6 dolar olmasına ihtiyaç duyarsa, LNG maliyetine ne olur? gibi soruların sorulması gerekiyor" dedi.

Kayaç gazı ve kayaç petrolünün ABD'de veya tüm dünyada enerji fiyatlarını düşüren bir noktaya gelip gelebileceğine ilişkin, "Kesinlikle olmaz diyemem ama bence zor" diyen Gülen, şöyle konuştu:

"Bunun gerçekleşebilmesi için bir sürü belirsizlik var, maliyetler yüksek, şu an üretim yapan sahalar gibi başka verimli saha var mı yok mu henüz tam olarak bilinmiyor, şirketlerin yatırım politikaları ve finansal durumları kayaç gazı ve petrolünü desteklemeye devam edip etmeyeceği de bilinmiyor. Sonuçta ABD petrolünün yüzde 40'ını halen ithal ediyor."